Metody leczenia z wykorzystaniem cytostatyków w terapii nowotworów

Tekst - *Redakcja Kwartalnika KCO*

Artykuł powstał na podstawie „Informatora dla pacjentów – metody leczenia oraz ewentualne skutki uboczne w terapii nowotworów" Katowickiego Centrum Onkologii. Zawiera jedynie wyciąg najważniejszych informacji. Pełna wersja tekstu jest dostępna dla pacjentów w Ośrodku.

W terapii nowotworów stosuje się różne metody leczenia w zależności od rodzaju nowotworu, np. operację, radioterapię, hormonoterapię, chemioterapię i leki biologicznie czynne. Wybór najskuteczniejszej metody leczenia, zgodnie z najnowszymi standardami, należy do Twojego lekarza i zależy od wielu czynników, w tym starannego rozważenia potencjalnych korzyści i ryzyka związanych z wyborem konkretnej terapii.

Termin chemioterapia oznacza zastosowanie syntetycznych związków chemicznych. W chemioterapii nowotworów stosowane są silnie działające leki tzw. cytostatyki, które są podawane według określonych schematów w tzw. cyklach. Stosuje się chemioterapię złożoną z jednego (monoterapia) lub kilku preparatów (polichemioterapia). Istnieje wiele grup cytostatyków, każda z nich ma inny mechanizm działania i odpowiada za wystąpienie innych działań niepożądanych i powikłań, dotyczących różnych układów i narządów (tzw. toksyczność narządowa). W wybranych przypadkach chemioterapia może być jedyną metodą leczenia choroby nowotworowej. Częściej jednak jest elementem leczenia skojarzonego, na przykład w połączeniu z radioterapią czy leczeniu chirurgicznym.

Należy bezwzględnie informować lekarza prowadzącego o wystąpieniu jakiegokolwiek niepokojącego objawu, ponieważ przynajmniej niektórym objawom niepożądanym można skutecznie zapobiegać lub leczyć. Na szczęście większość objawów ubocznych jest przejściowa i po zakończeniu leczenia stopniowo ustępuje. Tak jak w przypadku stosowania innych leków, także podczas leczenia cytostatykami mogą wystąpić reakcje alergiczne. Reakcje te pojawiają się najczęściej zaraz na samym początku leczenia, z reguły bardzo szybko, zanim jeszcze wystąpią inne objawy niepożądane.

Do objawów, które powinny zaniepokoić należą: zmiany skórne (zaczerwienienie, świąd, pokrzywka), znaczny niepokój, duszność, gorączka, dreszcze, bóle głowy, spadek ciśnienia tętniczego, bóle w klatce piersiowej oraz bóle kostno-mięśniowe. Pojawienie się z któregokolwiek z powyższych objawów należy natychmiast zgłosić personelowi medycznemu.

Cytostatyki mogą być podawane do organizmu różnymi drogami:
• dożylną (zastrzyk, kroplówka, wlew ciągły),
• doustną (tabletki, kapsułki),
• dokanałową (do kanału kręgowego),
• domięśniową,
• bezpośrednio do naczynia krwionośnego w określonym narządzie,
• miejscowo – w postaci maści,
• bezpośrednio do jam ciała.

W przypadku wystąpienia reakcji alergicznych najczęściej trzeba natychmiast przerwać podawanie leku i podać środki przeciwdziałające reakcji uczuleniowej. W większości przypadków objawy ustępują i leczenie można kontynuować. Zdarzają się jednak także takie stany, które wymagają intensywnego leczenia, często w warunkach oddziału intensywnej opieki medycznej i mogą prowadzić do wystąpienia wstrząsu anafilaktycznego (najczęściej uogólnionej reakcji alergicznej), a w skrajnym przypadku nawet do zgonu pacjenta. Są to zdarzenia bardzo rzadkie, ale należy wiedzieć, że mogą one wystąpić.

W trakcie podawania cytostatyku (najczęściej drogą dożylną) mogą wystąpić miejscowe objawy nietolerancji leku, takie jak ból czy pieczenie wzdłuż naczynia krwionośnego, do którego lek jest podawany. Jeśli przypadkowo dojdzie do wynaczynienia, czyli wydostania się leku poza naczynie, może pojawić się groźne powikłanie pod postacią martwicy otaczających tkanek. W przypadku wystąpienia objawów miejscowych bezwzględnie trzeba o nich zawiadomić pielęgniarkę, która podłączyła kroplówkę lub która wykonuje zastrzyk, ponieważ szybka reakcja i podanie odpowiednich środków pomoże zmniejszyć niekorzystne skutki reakcji uczuleniowej czy pęknięcia naczynia krwionośnego.

W chemioterapii nowotworów stosowane są silnie działające leki, tzw. **cytostatyki**, które są podawane według określonych schematów w tzw. cyklach. Cytostatyki skutecznie walczą z komórkami nowotworowymi, przy okazji niszcząc zdrowe, prawidłowe rozwijające się komórki organizmu.

Warto wspomnieć, że ogromny wpływ na nasze ogólne samopoczucie wywiera strefa psychiczna i nasze indywidualnie wypracowany sposób radzenia sobie w sytuacjach stresowych, do których niewątpliwie należy choroba nowotworowa. Na wszystkich oddziałach onkologicznych jest możliwe skontaktowanie z psychologiem.

Artykuł pochodzi z nr 4(4) 2018 kwartalnika KCO dla Pacjentów Katowickiego Centrum Onkologii.
Kopiowanie i wykorzystywanie całości lub fragmentów publikacji bez zgody Katowickiego Centrum Onkologii jest zabronione.

Data utworzenia
09-06-2019 (Michał Pisula)
Data publikacji
09-06-2019